

מדינת ישראל
בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

ערר (י-ס) 1701-20

בית הדין לעררים בירושלים
בפני כב' הדיין אילן חלבגה

העורר: סמי בריהו
ע"י עו"ד פומרנץ

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל - רשות האוכלוסין וההגירה
ע"י הלשכה המשפטית

פסק דין

עניינו של הערר בהחלטת המשיבה מיום 5.2.2020 לפיה נדחתה בקשת העורר למתן מעמד מטעמים הומניטאריים מכוח "נוהל הסדרת עבודתה של הוועדה הבינמשרדית המייעצת לקביעה ומתן מעמד בישראל מטעמים הומניטאריים" (נוהל מס' 5.2.0022) (להלן: "נוהל הוועדה הבינמשרדית") מן הטעם לפיו לא נמצאו טעמים הומניטאריים מיוחדים המצדיקים מתן מעמד בישראל ו/או טעמים להעלאת עניינו של העורר לדיון בפני הוועדה הבינמשרדית ההומניטארית.

פרשת העובדות

העורר הינו אזרח אריתריאה, יליד 1997 אשר הסתגן לישראל בשנת 2011. על פי האמור בכתב הערר נכנס לישראל בגפו וכאמור עת היותו קטין. העורר לטענתו התגורר באריתריאה עד לגיל 13, אביו של העורר שימש כרופא צבאי ולאחר שנחשד בהתנגדות למשטר נכלא למשך כ-4 שנים בכלא הצבאי ולימים נמלט מהכלא. לטענת העורר פעילות פוליטית זו כנגד המשטר נמשכה על ידי אביו גם בעת שהותו בישראל. העורר מגולל מסכת חיים קשה אשר עברה עליו בשנות ילדותו בארצו מצד רשויות המדינה לרבות מעצר במהלכו חווה אלימות פיזית. עוד לטענת העורר אמו ואחיו שוהים כיום במחנה פליטים באתיופיה מחמת פחד מהמשטר ומעונשים הצפויים להם.

העורר לטענתו נמלט מארצו ובדרכו לישראל עבר, בין השאר, בסיני שם נתפס על ידי מבריחי גבול אשר התעמרו בו ועקב כך נותרו בו חוויות טראומטיות. העורר הסתגן לישראל דרך הגבול עם מצרים ולאחר זמן מה פגש באביו אשר הסתגן לישראל לפניו. הקשר בין העורר לאביו היה רופף עוד בארצם עקב שירות ממושך של האב בצבא וכן ריצוי עונש מאסר. קשר רופף זה נמשך גם בישראל ועקב כך עבר העורר לאחר שחרורו ממשמורת להתחנך במוסד בישוב ניצנה בתנאי פנימייה.

לאחר סיום לימודיו התנדב משך שנתיים במסגרת של שירות לאומי בבית חולים הדסה עין כרם בירושלים ולכך צורפו לערר מכתבי הוקרה על פועלו זה (נספחים 5 ו-6). כן צורפו מכתבים מחבריו ומכריו בישראל בדבר קשרים חברתיים שיצר בישראל (נספח 9 לכתב הערר).

מדינת ישראל בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

העורר הגיש ביום 7.2.2019 בקשה פרטנית למקלט מדיני אשר עודנה תלויה ועומדת לפני המשיבה למתן החלטה. העורר הגיש ביום 8.7.2019 בקשה לקבלת מעמד מטעמים הומניטאריים. ביום 5.2.2020 ניתנה כאמור החלטת המשיבה באמצעות ראש דסק וועדה הומניטארית לפיה נדחתה הבקשה מהטעמים לפיהם העורר חוסה תחת הגנה זמנית קבוצתית ואשר במסגרתה לעת הזאת אין מורחקים אזרחי אריתריאה לארצם. כן שהייה ממושכת בישראל, יצירת קשרים חברתיים והתערבות בחברה אינם עולים כדי טעם הומניטארי מיוחד המצדיק קבלת מעמד. זיקותיו לארצו עולות על אלו למדינת ישראל. כמו כן העורר הגיש בקשה למקלט מדיני אשר טרם ניתנה בה החלטה ואין נוהל הוועדה הבינמשרדית מאפשר מסלול עוקף של נוהל ספציפי. כן המשיבה לא מצאה להעלות עניינו של העורר לבחינה אצל הוועדה הבינמשרדית.

החלטה זו של המשיבה עומדת במוקד הערר.

טיעוני הצדדים בתמצית

טיעוני העוררת

לטענת העורר, חוסר הסבירות של ההחלטה עולה כבר בשלב בו נדחתה על הסף הבקשה בלא שנבחנה לגופה. החלטת המשיבה אינה עומדת באמת המידה שנקבעה בפסיקת בית המשפט העליון לפיה די בסיכוי מסוים של הבקשה להתקבל על מנת להעבירה לבחינה אצל הוועדה הבינמשרדית. המשיבה מתעלמת בהחלטתה מטעמים הומניטאריים חד-משמעיים בעניינו של העורר וממכלול הנסיבות אשר פורטו בחלקם בפרק העובדות דלעיל. העורר הצביע על טעמים הומניטאריים מיוחדים המצדיקים קבלת הבקשה למתן מעמד ומשכך מתבקש בית הדין להורות על ביטול החלטת המשיבה נשוא הערר והעברת עניינו של העורר לבחינת הוועדה הבינמשרדית.

טיעוני המשיבה

מנגד טוענת המשיבה כי דין הערר להידחות משום שהבקשה אינה מעלה טעם הומניטארי מיוחד שיש בו כדי להצדיק מתן מעמד בישראל. הטעם של שהייה ממושכת בישראל והתערבות בחברה אינם מהווים על פי הפסיקה טעם הומניטארי מיוחד המצדיק מתן מעמד בישראל. נסיבות חייו של העורר טרם כניסתו לישראל לא נעלמו מעיני המשיבה אולם אין בהן כשלעצמם להוות עילה לחיוב המשיבה למתן מעמד לעורר. כן טעם כלכלי והעדר מתן החלטה בבקשה למקלט מדיני אף הם אינם ממין העניין למתן מעמד לעורר. העורר לא הוכיח כי בעניינו מתקיים סיכוי מסוים לקבלת הבקשה במידה והיא תידון בוועדה הבינמשרדית. משכך לטענת המשיבה דין הערר להידחות.

המסגרת הנורמטיבית

חוק הכניסה לישראל מסדיר מתן אשרות כניסה לישראל ורישיון שהייה בה למי שאיננו אזרח ישראל או בעל אשרת עולה או תעודת עולה. עם זאת, מעבר להוראות החוק ובמסגרת שיקול

מדינת ישראל

בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

הדעת שמוקנה לשר הפנים, רשאי הוא ליתן היתר לשהייה בישראל על בסיס טעמים הומניטריים מיוחדים (ר' בג"ץ 9211/04 איבורה נ' משרד הפנים, נבו, 18.7.2005). "השיקולים שעומדים לפני שר הפנים או הממונה מטעמו בהחלטה למתן מעמד הומניטארי מגוונים המה. בסופו של יום עליו להחליט האם המבקש שבפניו נכלל בגדר המקרים המיוחדים והחריגים למדיניות הכללית של משרד הפנים עד כי מוצדק להעניק לו מעמד בישראל לפני משורת הדין (בג"ץ 2820/00 קובלסקי נ' שר הפנים, פ"ד נז(2) 21,28)". (ר' עע"מ 471/12 מדינת ישראל נ' אנג'י בוטנג, נבו, 8.7.2012).

הוועדה הבינמשרדית לעניינים הומניטריים (להלן: "הוועדה הבינמשרדית") הוקמה כוועדה מייעצת למנכ"ל רשות האוכלוסין, ההגירה ומעברי הגבול, בבואו לבחון בקשות למתן מעמד בישראל, שהוגשו על ידי מבקשים אשר אינם עומדים בקריטריונים הקבועים בנהלים השונים לקבלת מעמד והיא פועלת בהתאם לנוהל הוועדה הבינמשרדית. שיקול דעתה של הוועדה הינו רחב ובית המשפט יתערב בו אך במקרים מצומצמים וחריגים (ר' עע"ס 7422/07 לודמילה אלכסנדרובה נ' משרד הפנים, עומרי נ' משרד הפנים, עת"מ (י-ם) 8790/08 רבי אליעזר קרוז נ' שר הפנים).

עפ"י סעיף 1.1 לנוהל הוועדה הבינמשרדית, מועברת הבקשה אל ראש הדסק, "וראש הדסק המטפל יבחן האם על פניו מדובר בבקשה אשר לא מעלה טעמים הומניטריים ויש לדחות את הבקשה על הסף, או שיש מקום להעביר את הבקשה לדיון בוועדה הבינמשרדית". לענין סמכות ראש הדסק ניתנה התייחסות בעת"מ 20187-03-11 אואסן נ' משרד הפנים בהאי לישנא: "דהיינו הנוהל מעניק לראש הדסק סמכות לסגן מתוך כלל הבקשות לקבלת מעמד, המוגשות על-ידי אלו שאינם עומדים בקריטריונים הקבועים בנהלים השונים – רק את הבקשות אשר על פניהן מגלות טעמים הומניטאריים, שמצדיקים, על-פי הנוהל דיון לפני הוועדה הבינמשרדית".

התפתחות בסוגיה של העברה לוועדה הבינמשרדית חלה עם קביעת אמת המידה לכך בעע"מ 2357/14 אסברוק נ' משרד הפנים (להלן: "עניין אסברוק") לפיה די שהמבקש יצביע על סיכוי מסוים לקבלת הבקשה על מנת שזו תועבר לבחינת הוועדה הבינמשרדית וזאת בהאי לישנא: "...כי על מנת שבקשה תועבר לוועדה הבינמשרדית די שהיא תעלה סיכוי מסוים לקבלתה. היינו די בכך שאין מדובר בבקשה שמראש ברור כי הדיון בה יהווה בזבוז זמן של משאבי ציבור. אין מקום לדרוש מן המבקש להראות כי קיים סיכוי סביר שבקשתו תתקבל, שכן אין להציב משוכה כה גבוהה בטרם תינתן למבקש האפשרות לפרוש את טענותיו בפני הוועדה ...".

דיון והכרעה

תחילה אסיר מהדרך טענת המשיבה לפיה העורר פעל במסלול עוקף עת פנה בבקשה לקבלת מעמד מטעמים הומניטאריים על פי נוהל שיורי, שעה שבקשתו למקלט מדיני עודנה תלויה ועומדת וטרם ניתנה בה החלטה. סבורני כי דין טענה זו להידחות שכן הטעמים ההומניטאריים אינם חופפים את אלו האמורים בבקשה למקלט מדיני ומשכך אין מדובר במסלול עוקף של פנייה לנוהל שיורי וכי בנסיבות אלו עומדת לעורר האפשרות לפתוח בהליך של פנייה במסלול ההומניטארי ובכך אין כל פגם.

מדינת ישראל בית הדין לעררים לפי חוק הכניסה לישראל, תשי"ב-1952

נכון אני לקבל עמדת המשיבה לפיה שהייה ממושכת בישראל אינה כשלעצמה טעם הומניטארי המצדיק קבלת מעמד בישראל וכך גם יצירת קשרים חברתיים. אולם תמונת המצב בעניינינו אינה חד ממדית. הבחינה אינה של כל אחד מהטעמים בנפרד אלא של המארג החברתי הכולל שנוצר לעורר ועמו התרופפות הקשר עם מדינת המוצא ובנסיבות העניין אף אין חולק כי לעת הזאת קיימת מניעה לשובו של העורר לארצו (לעניין סוגיית בחינת המארג החברתי ר' עמ"נ (י-ם) 42184-07-19 רוטשל מנדל נ' רשות האוכלוסין וההגירה).

בעניינינו מצטרפות לשהות הממושכת ולקשרים החברתיים שיצר העורר נסיבות לפיהן העורר שירת בהתנדבות בבית חולים משך שנתיים במסגרת שירות לאומי, אביו השוהה בישראל וכן לטענת העורר אמו ואחיו השוהים במחנה פליטים באתיופיה בעטיה של טענה לרדיפה פוליטית מצד השלטון בארצם. לכך נוספת גם הטענה בדבר אלימות מצד מבריחי גבול עת עבר העורר בסיני וטראומות אשר נותרו בו.

בעניין אסברוק נדון מקרה של אזרחית אתיופיה, ערירית, אשר שהתה שלא כדין בישראל משך 20 שנים ופעלה בהתנדבות במסגרת כנסיה. בית המשפט מצא כי נסיבות אלו עומדות ברף הראייתי של סיכוי מסוים לקבלת הבקשה להסדרת מעמד מטעמים הומניטאריים ומשכך הורה על הבאת עניינה לבחינה אצל הוועדה הבינמשרדית. נסיבות המקרה שלפנינו קשות עשרת מונים.

לאור כל האמור לעיל, אני סבור כי עניינו של העורר מעלה לכאורה טעם הומניטרי המצדיק בחינה ודיון במסגרת הוועדה הבינשרדית וזאת מבלי לנקוט כל עמדה ביחס להחלטה שתתקבל בה.

אשר על כן, דין הערר להתקבל באופן שעל המשיבה להביא עניינו של העורר לבחינה לפני הוועדה הבינמשרדית נוכח האמור לעיל, כלל הטענות אשר הועלו במסגרת כתב הערר והמסמכים אשר צורפו לו. החלטת הוועדה הבינמשרדית תיתן החלטתה בתוך 4 חודשים.

כל צד יישא בהוצאותיו.

זכות ערעור בפני בית המשפט המחוזי בירושלים, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בתוך 45 יום.

ניתן היום, 11 מרץ 2021, כ"ז אדר התשפ"א, בהעדר הצדדים.

אילן חלבגה, דיין
בית הדין לעררים